

22. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Történelmi kérdés: II. Iván. — Természettudományi kérdés: Kosárfűz (Salix viminalis). — Számtani kérdés: 6, 12. — Képrejtvény: A legtöbb ember azért boldogtalan, mert vágya meghaladja erejét.

Helyesen fejtették meg: Labancz Ernő, Föföldy Sándor, Nord Frigyes, Banik Győző, Fáy József, Salamon Samu, Szabó Béla, Julius Lipót, Lányi Ernő, Halász Dénes, Auer Elemér, Váczy Imre, Veres Gyula, Sámson Lajos, ifj. Felek József, Herzog Árpád, Szabó Gyula, Szász Imre, Kardos Ferenc, Havas Ernő, Györgyei Adolf, Rajner László, ifj. Issekutz Aurél, Havas Péter, Boggyay Gyula, Kanitzer István, Weisz Henrik, Friedrich Loránt, Fischl Ernő, Grosz Pál, Szemző István, Imreh Béla, Föth Mihály, Szerényi Nándor, Kandel Imre, ifj. Vállas Lajos, Kund Béla, Scholmáshy Géza, Blau Miksa, ifj. Dajkovic István, Biró Eudre, ifj. Varrók László, Makk István, Hólek László, ifj. Pollák Lajos, Békés László, Pálits Emil, Tuschák Imre, K. Tarsoly Gergely, korompai Brunswik György, Kocsis György, Balogh Pál, Thier Győző, Feith Pál és Miksa, ifj. Kósa Kálmán, Kohn Andor, ifj. Borsai Miklós, Weisz Viktor, Zimmer Ferenc, Várady Imre, Lefkovits Vilmos, Fehér Antal, Weisz Sándor és Fülöp, Radnay testvérek, Eisler Dezső, László István, Józsa Gerő, Adler Arnold, Loria Aladar, Friedrich László, Stephanovszky Ernő, Radó I.

A kitűzött könyvjutalmat (Laurie André: Diákélet Angolországban) ifj. Pollák Lajos főgim. VI. o. t., kolozsvári előfizetőnk (Széchenyi-tér 22.) nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

S. B. 1. A két szó kiejtése: «szür» és «lard». 2. Nem tudjuk. — Unus. Nem lehet. Föltétlenül le kel tenni a középiskolai vagy felső kereskedelmi érettségi vizsgálatot. A keleti akadémia Budapesten van, igazgatója Kunos Ignác dr. — A gyakorlat teszi a mestert. Úgy eredeti, mint fordított verseit elolvastuk, de nem igen épültünk. Egyébként igaza van, gyakorlat teszi a mestert; mostani kísérletei nagyon gyöngéek. Erősen látni a forma nehézségeivel s a vers technikájáról igen homályos fogalmak vannak. — M. Gy. Az «Elet» című versike nem életrevaló. Nincs önnök még semmi mondanivalója, ami megérdemelné, hogy verses formába erőltesse. — D. F. Nem ismerünk e fajta szakmunkát. Növény, rovar és ásvány meghatározó van. — B. Gy. Nem tartjuk szükségesnek azt a rovatot, azért nem vezettük be; semmi haszna sincs, csupán egy-két ifjúnak a kíváncsiságát kelti fel, nagy tért foglal el, haszna pedig nincsen. — Cicero. Hosszúak ugyan a mondatok, de rendkívül világos szerkezetűek; ha minden szónak ismeri az értelmét s néhányszor nagyon figyelmesen olvassa el, okvetlenül meg kell értenie. A segédfordítást semmiestre sem helyeselnék, mert azok, akik kellő alapismeretek nélkül használják, rendszeren eltévelyednek s föltételekkel válnak. — Kemenes. 1. Nem időszzerű. 2. A végét egészen elrontotta. 3. Mindennap 3-5 között a szerkesztőségben. — Gimmázium. 1. A kiegészítő vizsgálatot le lehet Szarvason, ennek a bizonyítványának alapján fölvehetik más intézetbe is, habár természetesebb dolog volna, ha annál az intézetnél tenné le a vizsgálatot, ahol tovább akar tanulni. 2. A Ludovikába érettségi bizonyítvány alapján veszik fel. 3. Jövő számunkban közzé tesszük, hogy minő folytatásos elbeszélés kerül sorra. 4. Címzalagját kijavítottuk a kiadóhivatallal. — Sz. I. (Oroszháza). Ketten is beküldhettek. — Ifj. F. I. (Verbó). 1. Minden bélyegkereskedésben kaphat. 2. Verne Gyula írta. — V. I. (Szolnok). 1. Kár volt fogadni. 2. Minden antiquariumban megkaphatja; nem a Franklinnál jelent meg. — L. G. (Budapest). A 21-ik szám rejtvenymegfejtését későn küldte be. — B. Gy. (Zsolna). Kérdésére legközelebb válaszolunk. — Sch. G. (Temesvár). A Petőfi-Társaság elnöke Jókai Mór, alelnöke Herczeg Ferenc. — K. A.

(Miskolc). 1. Verseket küldhet, de hogy azokat közöljük-e, az már megint más kérdés. 2. A közlésre szánt rejtvenyeket külön darab papírosra kell írni. 3. A kívánt számokat megkaphatja; szíveskedjék óhaját a kiadóhivatallal közölni. — G. P. (Nagyvárad). 1. Rejtvenyeid közölhetők. 2. Igen alkalmas magyar név: Gömöri Gábor, Geréb, Galambos stb. — P. L. Rejtvenyeit közöljük. Történelmi és természettudományi kérdéseket küldhet még — B. Gy. (Szeged). Az a szerkesztőtől függ. — W. N. (Zombor). Az állatorvosi iskolába csak úgy iratkozhatik be, ha gimnáziumi érettségije van. — V. I. Rejtvenyeid nem közölhetők; a képrejtvenyeket igen szépen kell megrajzolni, nálad meg ezt hiába kerestük. — Lefkovits Vilmos tanítóképződei növendék Solton, valamelyik előfizető tőrával szeretne levelezni. — T. I. (Gyöngyös). Tévedésből maradt ki.

100 ritka levélbélyeg (Argentína, Bolívia, Brazília, Chile, Kanada, China, Cuba, Costarica, Kréta, Mexico, Jöreményfok, Japán, Keletindia, Kolumbia, Ceylon, Jamaica (vizesés), Natal, Nyassa, Egyiptom, Tunis, Korea, Guyana, Peru, Venezuela, Tasmánia, Újdelváles, Újzéland, Déli-Ausztrália, Hongkong, Queensland, Victoria stb. stb.) csak 2 korona. 10318.

SZÉKI JENŐ,
Budapest, VI., Podmaniczky utca 21.

Magyar
bélyegraktár

Budapesten,
VI., Bajnok-u. 3.

Vesz, cserél
és elad minden-
féle (magyar és
külföldi) levél-
bélyeget.

A ki nem azt
kapja, amit hir-
detünk, vagy
nincs megelé-
gedve avval, a
mit kapott, kérje
vissza a pénzt!

Ajánljuk a következő gyönyörű és fölötté oltso sorozatokat
China, 1898-ből, 6 darab (1-2-10 ct) csak 60 fillér és a portó.
Honduras, 1892-ből, 5 darab (1-25 ct) csak 80 fillér és a portó.
Bolivia, 1894-ből, 7 darab (1-100 ct) csak 1. — kor. és a portó.
Argentína, 1899/900-ból, 8 darab (1-30 ct) csak 1. — kor. és a portó.
Djibouti, a francia Somali-gyarmat Afrikában, 1, 2, 4, 5, 10 cent., összesen öt darab, csak 60 fillér és a portó.
Új-Fundland, 1901-ből, a királyi család arcképével, 1-3 e., összesen 3 darab, csak 35 fillér és a portó.
Nyassa, 2/2, 5 Reis, a zsiráffal, a bélyegpár ára csak 25 fillér és a portó.
Korea, hosszú új bélyeg, 1 és 3 Reis, a bélyegpár ára 25 fillér és a portó.
Chile, 1900/901-ből, 6 darab (1-50 ct) csak 1. — kor. és a portó.
Borneo-Labuan, gyönyörű 9 darab, vadember, krokodil, hajó, vár, stb. keverten vagy külön, mind a 9 darabnak az ára csak 150 kor. és a portó.

!! Megjelent !!

Lombfűrészeti és faragászati különlegességekkel összeállított nagyvárosi album és árjegyzékünk, mely tartalmazza az összes idevágó kellek és díszvasalások képes gyűjteményét. Mivel a fentemlített ezeket és kelleket az ideig jórészt Bécsből szereztették be, indítatva éreztük magunkat, miáltal lehetővé tesszük minden oly ezikk előnyös, olcsó és gyors beszerzését, mely eddig csak külföldről jóval nehezebben és nagyobb költséggel történhetett. Tiszteltetl.
Kiss Ernő és Társa, Budapest, VII., Erzsébet-körút 17.
Árjegyzéket tessék a «T. L.»-ra hivatkozva kérni.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMTATVA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre ... 4 kor. 80 fill.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre ... 9 kor. 60 fill.	és könyvnyomda.	Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.		

BURKUS.

Regény az ifjúság számára. Írta Gaal Mózes. 24

Nem hagyott addig békét nekem, amíg a könyvvitel titkát meg nem ismertettem vele. Nem volt ez nagy titok, két este megmagyaráztam s azontúl ő volt az én könyvelőm.

Esténként szokta bevezetni a könyvbe a kiadást. Két könyvünk volt, egyikbe a házi kiadásokat, a szőlőmunkálás költségeit vezettük be, másikba a bor- és gyümölcs-üzletét. Néha aztán egy-egy húsz krajcáros tételen törtük a fejünket.

— Ugyan hagyd el, lelkem! — mondtam végül neki. — Igazán nem érdemes a fejünket emiatt törnünk.

— Pista, — mondá ő kedves fenyegetéssel, — aki a krajcárt nem becsüli meg, az a forintot nem érdemli.

És tökéletesen igaza volt. A húsz krajcár előkerült. Egyik szőlőmunkás kérte előlegül. A kiadások és bevételek nagyszerűen egyeztek. Főnöki teljes megelégedésemre fejeztem ki. De nemcsak ebben volt segítségemre. Ha néha hetekig nem voltam otthon üzleti dolgaim miatt, ott volt helyettem ő, minden rendén folyt. A szeretet kitűnő kereskedőt csinált belőle. Tavasszal kora reggel fölkeltem s együtt dolgoztunk a kertben. Ő a konyhakertet gondozta, én a drága csemetéket vizsgáltam rendre. Ó, hogy tudtunk örövendeni egy-egy fakadó rügynek! Aztán a leveleket számlálgattuk, a bimbók, a virágok, a gyümölcs — az első körte, alma kimondhatatlanul boldoggá tett. Ami közös fáradságunk gyümölcse volt, a legszebbnek, a legjobbnak tartottuk az egész világon. Tarthatuk bizvást, hiszen a mi világunk csak egy

gyűszünyi volt. De ez a mienk volt. Ide nem férközött be irigység, gyűlölség.

A vakációra eljött Bandi, a komoly, tudós professzor. Hozott magával egy csomó könyvet. Azokat Etelka felrakta a ruhaszekrény tetejére. A professzor urat kivitte a kertbe s adott neki foglalkozást. A mi kertünkben mindig akadt valami munka.

És az én Bandi öcsém a nagy karimás szalmakalapjában elbabrált délig a kertben.

— Így, Bandi, így! Most aztán megérdemled az ebédet! — mondotta neki a feleségem.

Bandi egészen boldog volt. Mondta is, hogy neki ugyan nincs szándékában megházasodni, de ha egy olyan leányt talál, mint Etelka, még akkor is elveszi, ha púpos és sánta, csupán azt köti ki, hogy legalább félszeme legyen.

— Annyi talán mégis kevés volna, Bandi! — jegyzé meg kedves mosollyal az asszonyka.

Egyébként Bandi értette a módját annak, hogy miképpen kell a sógornéja jóindulatából a legjobb ízű falatokhoz jutni. Olyan jó ételeket főzött s annyi befőttest megetetett az édes szájú Bandival, hogy már én sem nézhettem szó nélkül. Így fakadtam ki egyszer:

— Hallod-e, lelkem, ez a hízoló professzor maholnap koldussá esz minket!

— Hadd egyék, szegény, látod, hogy milyen sovány, a csontjai is zörögnek.

Bandi ugyanis az utóbbi évben hizásnak indult, ami egyáltalában nem illett az ő foglalkozásához.

Így telt el a két nyári hónap. Kis otthonunk szépült, kertünk fái nőttek, pincénkben a hordók ürültek s újra megteltek. Kiadás is volt elég, jövedelem is volt, de ami ezeknél sokkal

fontosabb: volt megelégedés, volt békeség a lelkünkben.

Az erdő-kihasználás is megkezdődött. A bécsi cég megbizottja hozzám fordult, mint kereskedő emberhez, a fának az állomáshoz való szállítása ügyében. Sok száz fuvarra volt szüksége, fölkerít, hogy vállaljam el a fuvarozást.

Két napi időt kértem a gondolkozásra. Ezalatt összeültem az én okos kis könyvelőmmel, elővettünk egy nagy árkus papirost s elkezdettünk számítani. Tekintetbe vettünk minden krajcár kiadást, számba vettük az esetleges jövedelmet s minthogy a jövedelem olyannak mutatkozott, hogy a fáradságot megérdemelte, nyole igaz barmot vásároltam, szekeret, béreseket fogadtam s az új vállalatot Isten nevében megkezdtem.

Akadtak, akik görbe szemmel néztek reám emiatt is, akik lealacsonyítónak tartották a fuvarozási vállalatot: de hiszen ezek a munkát egyáltalában úrhoz nem valónak hirdették... no, hadd maradjanak meg ők a maguk erős és szent meggyőződése mellett. Négy szegény embernek állandóan kenyeret adni, nem kicsiny dolog s éppen akkor, mikor a könnyelműen felvett bank-kölcsönök a szegény gazdákra oly nyomasztólág kezdettek nehezédeni.

A könyvelőm tételei eggyel megint szaporodtak, de ő nem panaszkodott, az egyetlen kérése e megszaporodott munkával szemben csak az volt, hogy én minden délután legalább tizenöt perere düljek le. Hogy még jobban megkívánjam ezt a kis pihenést, himzett karácsonyra egy kis vánkost. Selyemszálakkal a következő csalogató szavakat himezte rá: «Fogadj szót nekem!»

Hát már hogyné fogadtam volna neki szót, mikor olyan tiszta szívből a javamat akarta s mikor az ő csodálatos könyvelése mellett kerek harmadfélezer forint tiszta jövedelmünk volt ebben az esztendőben.

Aki elkölt esztendőnkint tiz-húszezer forintot, annak a mi jövedelmünk szegényes, koldusosztalék, de mi nagyon meg voltunk elégedve. A bank-kölcsönből is törlesztettünk, a bor-üzlet forgó tőkéjéhez is esatoltunk valamit, a szőlőmunkásoknak is jutott, sőt a ház korhadozó oszlopait is újjakkal szándékoztunk a tavasszal kicserélni.

Csak mindent lassan, módjával! Egy tekintélyes vagyont néhány hónap, sőt akár néhány nap alatt is el lehet prédálni, de vagyont szerezni munkával máról-holnapra nem lehet.

Egyszer már megemlékeztem arról, hogy utazó koromban találkoztam Abády Lacival. A véletlen csodás keze úgy intézte, hogy legyen vele másodszer is találkozásom.

Egy kegyetlenül hideg januáriusi napon kopogtatott be hozzám. Vedlett, kopott ruha volt rajta. Félig úr, félig alamizsnát kéregető vándor volt. Igazán szánalom volt reá nézni.

Leültettem, megkínáltam szivarral. Kérdeztem, hogy mi járatban van. Egy csomót sirt, még többet hazudott s végül a pártfogásomat kérte, hogy a német céghez valaminek: gyakoronknak vagy bárminek bejuttassam.

Elfacsarodott a szívem. Előttem állott a mindennél ékebben szóló példa: ime, egy előkelő magyar nemes családnak az ivadéka, akit egykor fenyegetésből ideiglenesen beadtak a Bogdán Gergely boltjába, aztán újra dédelgettek, hogy legyen belőle *úr*... kenyeret koldul, nem tud megélni; munkát keres, pedig nem tud dolgozni, mert nem tanították meg arra, hogyan kell dolgozni! Miért is nem tudták ott felejtetni, hogy próbálja meg. Hátha mégis sikerült volna!

XXII.

Egy levél. A keresztapák látogatása.

December közepe tájékn történt, hogy levelet kaptam a fővárosból. Cseley úr írta. Avúlt sárga lap már, de őrizem szent kegyelettel. A levél így szólt:

«Kedves öcsém, a múlt évről beküldött számadásaidat átnéztem s örömmel tapasztaltam, hogy a megkezdett helyes úton haladsz tovább, még pedig, Istennek hála, szép eredménnyel. Őrizkedel a merész kockázatától, eléggé körültekintő vagy s lépésről-lépésre haladsz előre. A kockázatás csak akkor volna helyén, ha megfelelő tartaléktőkével rendelkezik az ember, akinek garaskából kell összeraknia a tőkét, az okosan cselekszik, ha óvatos, mint te vagy.

A megküldött, még pedig pontosan megküldött pénzt szintén megkaptam s betettem a takarékpénztárba — a te neved alatt, hogy miért a te neved alatt, azt is megmondom.

Te minket felszólítottál, hogy legyünk kereszt-komáid. Igaz örömmel vállaljuk el ezt a tiszt-séget s ha Isten is úgy akarja, lemegyünk mind a ketten a keresztelőre annál is inkább, mert szeretnők látni a te otthonodat. A pénzt pedig, amit adósságod fejében küldöttél, annak a kis jószágnak szántuk, aki eljön, hogy a ti otthonotokba meghozza a legnagyobb boldogságot.

Már most, édes öcsém, hadd mondjak neked valamit; nemcsak a magam, hanem az én jó feleségem nevében is mondom. Eddig a te feleséged híven megosztotta veled az életnek gondjait. Jobb kezéd, tanácsadód, munkatársad volt az üzletben, mint annak idején nekem az enyém. Kiváló, nagy szerencse ez a sorstól, melyért eléggé háladatos az Istennek nem lehetsz, az voltam én is. Csakhogy ezentúl a feleségedre sokkal fontosabb, nemesebb kötelesség vár: a *gyermek nevelése*. Neked ezentúl az egész munkát a magad vállára kell átvenned, hogy az anyának ideje maradjon a maga kötelessége teljesítésére. Moglehet, hogy előre haladásotok kissé lassúbb lesz, de ez nem baj. A gyermek nagy kincs, minden vagyonnál többet ér s a gyermek gondos nevelése a legáldásosabb és leggyümölcsözőbb munka.

El ne ragadjon téged soha annyira a szerzésnek a vágya, hogy erről megfeledkezzél. Az életből merített példáknek egész hosszú sora áll előttem, amelyekből a szomorú tanúságot merítem. Egyetlen maradandó kincs, melyet gyermekeinknek adhatunk: a szerető, gondos, okos nevelés. Aki megtanítja gyermekét arra, hogy szeretettel dolgozzék s megszerzeteti vele a kenyérkeresésnek az eszközeit, bizony jobban gondoskodott róla, mintha százezreket harácsol össze, fényes módhoz szoktatja gyermekét s pénzt ad a kezébe, hogy legyen miből fényesen megélnie.

Gondolj vissza a magad pályafutására s kérkezd: vajjon az élet dédelgeti-e azokat, akiknek csak vágyaik vannak, de munkakedvök nincsen?

Hanem erről lesz még időnk diskurálgatni, ha a te otthonodban a kis gyermek egészségére üritjük a poharat.»

Ez a levél érkezett a fővárosból, ezt olvastuk el fel-felbuzgó szívvel s elővettük később is, mikor a bölcs atyai tanácsot követve feleségem csak a gyermeké... Isten jóvoltából csak a *gyermekké* volt.

Májusban pedig, mintha a jó Isten is meg akart volna minket áldani és örvendeztetni, olyan szép volt a kertünk, mint még soha. A virágok színpompája gyönyörködtette a szemet, a gyümölcsfák már áprilisban felöltötték legszebb köntösüket, a szőlő hatalmas leveleit kibontogatta, a vadszőlő-lugas hívogatta az embert s a mi kis otthonunk olyan volt, mint egy paradicsom. A legszebb szobánk padlóját a feleségem hóféhrre kisuroltatta, vadonat új háziszőttés

szőnyeget terített a padlóra. Virágfüzérrel díszítette az ablak párkányát, mint sátoros-ünnepeken szokás a faluhelyeken.

Így vártuk a mi jótévőinket.

Ha úgy visszagondolok életem különböző szakaira, ennél nagyobb ünnepre talán nem is tudok visszaemlékezni. Az életet oly szépnek láttam, Isten jóságát olyan nagynak, a szívem tele volt háladatossággal.

A kocsinak megparancsoltam, hogy a kocsit, a lószerszámot vakítóan tisztítsa meg; a kocsi a maga jószántából színes holmikat kötözött a két fekete ló sörényébe, éppen mintha lakodalomra készültünk volna. (Vége köv.)

DRÉGELYI ÉNEK.

Borongó búval néz a völgyi tájra
Drégely bércéről ez az omladék;
Nem gyászhely mégsem: diadal tanyája,
Mely múltja fényét most is ontja még.
Ez ormon egykor hősök haldokoltak
S vérkönnyet sirt a honfi-fájdalom, —
De a keserv, im, dicsőségbe olvadt
S engesztelésül leng a múltakon.

Mivé is lennénk, ha te nem ragyognál
Fényes dicsőség, édes enyhület!
Ezernyi búban és hajh! annyi romnál
Kétségbe esve állnánk nélküled;
Múltom borongva, fölsíró panasszal
Telnék meg minden honfű-kebel, —
Így, ami fáj is, egyben fölmagasztal
És nemesebbé, bőlesebbé nevel!

Mert Isten mondta: aki szenved, áldott!
Sorsod, magyar nép, küzdő szenvedés,
Hazádat védve véded a világot,
Keserved tenger, pihenőd kevés;
De hogy ne csüggedj gyászod éjszakáján,
Teszek egedre egy-egy csillagot...
— E romfalak közt, Drégely bércei várán
Hős Szondy ilyen csillagul ragyog!

Dicső halála halhatatlan emlék:
Ne gyászold sorsát, ünnepeled őt!
Omló vérevel irván honszerelmét,
Szentté avatta ezt a bérctetőt.
Honszeretnek templomában állsz itt,
Oltárkép benne Szondy szelleme,
Hős név, mely él és szerteszét sugárzik
S egy hőskor éled benne és vele.

Nézd büszke szíved Drégely büszke hősét,
Halálos harca oly szép, oly csodás!
Elbukni, mint ő: szárnyaló dicsőség,
Eszmére való szent megifjodás.
Örök tanulság ilyen példa fénye,
Hit annak, aki bús és csüggeteg:
Míg él az ősök honszerző erénye,
Mégóvja Isten ezt a nemzetet!

Vért s könnyet ontva hömpölygött a század,
Kelet viharja ránk zúdult vele!
S a török átok mind messzebbre árad:
Már Drégelyt vívja gyászos ereje.
Mint bős folyamnak zúgó, szennyes árja,
A völgyre, bérere úgy tör a pogány, —
Hős Szondy állja, végzetét bevarja
Élő toronyként fészke bércfokán.

Hon állapotján szíve büra lázad,
Ifjú vére daera ingerül,
Érzésből tett kél: mindent a hazának,
Halálos holtig, rendületlenül!
Foltot nem ejtve bátor, büszke lelkén,
Bár alku hívja, ninesen rá szava,
Két láng hevíti: magyar és keresztény,
Két szent s nagy eszme: Isten és haza!

S regés időknek esoda-újulása:
Halálra váró hősök harca kél;
Hogy múltó létét örökösre váltsa,
Hős Szondy keblén patak már a vér...
Aztán elomlik, — meggyászolja sirva
Becsület, hűség, hazaszeretet,
De jön Klió s a legszebb lapra írja
Drégely nevével ezt a szent nevet!

— S tűnt századoknak útján áthaladva
A mulandóság, im, nem árt neki;
Szálló idővel együtt nő alakja
S népét még most is lángra ihleti.
Sirját se leljük, hogy nem sirva vesztén
Csak fényben lássuk tündökölni őt,
Ki bennünk él, mint örök férfi-eszmény
És egyre ifjabb, szentebb és dicsőbb!

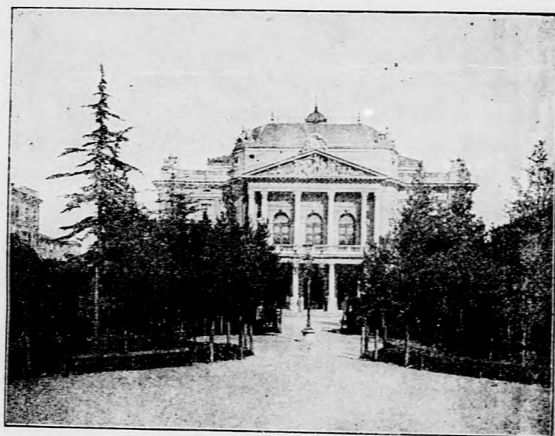
És múltjának majd késő századévek
S örölkék porrá ezt a szent romot:
Ez élő eszmény elmúlást nem érhet,
Mert millióknak szívében dobog:
Honszeretetre, önfeláldozásra
Tanítva népét, örökké virul, —
Dal és történet ajkról-ajkra szállva
Dicsőséggel zeng hős Szondyru!

Sajó Sándor.

FIUME.

Írta Tonelli Sándor.

A magyar államvasútnak károlyváros-fiumei szakasza egyike a legremekebb vonalaknak, melyeket a vasútépítés technikája felmutathat. Óriási töltések, áthidalások, viaduktok, bevágások, hófalak váltogatják egymást. Majd roppant magas sziklavevágásokon halad el a vonat, hogy szinte szédítő a mélységbe való letekintés, majd két oldalt meredező hegyfalak zárják el a kilátást, melyeken még meglátszanak a robbantások nyomai. Mintha csak ez a vasút megtestesülése lenne annak az állandó erőfeszítésnek, mellyel Magyarország a tenger felé, az Adria partjaira törekedett.

A FIUMEI SZÍNHÁZ.

És mégis magának az anyaországnak közvetlenül igen kevés jutott belőle: Fiume és közvetlen környéke, a város, Drenova és Plasse községek. Területe 19.57 km.², lakossága ma negyven-ezer léleknél több. Ez a magyar tengerpart, vagy mint hivatalosan nevezik Fiume város és kerülete. Alakja hosszúkas háromszög, melynek mintegy négy kilométernyi hosszú alapját az Adria tenger quarnerói öble képezi. Keletre Horvátországtól az óriási fíradtsággal szabályozott Recina vagy Fiumara patak választja el, nyugaton a castuai Karszt-fensíkon Isztria tartományával határos.

Ha a károlyvárosi vasúton jövünk, a kopár, de vadregényes, fehér karszt-tájak szemlélésében kifáradt szemünk először Lie állomás után pillantja meg a tengert. Csaknem nyolcszáz méter magasságban vagyunk, mikor a kék quarnerói

PILLANTÁS FIUME KIKÖTŐJÉRE.

öböl vize megvilan előttünk. Nem nyílt tengernek tűnik fel, hanem nagy zárt tónak. A sötétlő szigetek, az isztriai félsziget látkörünket szűkre szabják. Meglátjuk azonban egy pillanatra Fiumét is kikötőjével, a tengerbe merészen előreszökő molóival, füstölő gyáraival. Azután megint a Karsztban vagyunk egészen. Változva ismételten megnyílik előttünk a tenger és eltűnik. Messze lent a portoréi négytoronyos Frangepán-kastélyt látjuk magunk előtt, majd szép, hosszúkás öböl végén a kis Buccari városát, míg végre egy alagúton át, mely a város egy része alatt halad át, megérkezünk a fiumei állomásra.

Fiume nemcsak mint egyetlen nagobbszabású tengeri kikötőnk, hanem általában is a magyar koronának egyik legérdekesebb városa. Történelme nagyon régi időkbe nyúlik vissza. Helyén már a rómaiaknak erődjük volt Tassatica néven s ennek maradványa az u. n. Arco romano, római kapu, Fiume belső részében, a Gomilában. Állítólag 269-ben Kr. u. emeltette II. Claudius császár Isztriában a gótokon nyert győzelmének emlékére. A keresztény korban Fiume Vitopolis, majd szlávosan Rjeka és latinosan Flumen Sancti Viti név alatt fordul elő az aquilejai patriarcha uralma alatt. Neve még ma is a Flumen olaszos változata: a Fiume. További történelme eléggé zavaros. Volt közvetlenül magyar kézben, Velence birtokában, a Frangepánok, a Wallsee-család, majd 1465-től a Habsburgok uralma alatt. 1725-ben III. Károly

szabad kikötővé nyilvánította s 1776-ban II. József, akkor még trónörökös tanácsára mint corpus separatumot Mária Terézia közvetlenül Magyarországhoz csatolta. Ettől kezdődik Fiume szoros közjogi kapcsolata Magyarországgal, mely az illíriai francia hódítást és az önkényuralmat kivéve állandó is maradt.

Fiumének, mint kikötőnek és iparvárosnak fellendülése főként az utolsó három évtizedre esik, mióta a magyar kormány óriási áldozatokkal igyekszik fejlődését előmozdítani. A népszámlálások adatai szerint Fiume lakossága volt:

1850-ben	10.568
1860-ban	17.888
1880-ban	20.981
1890-ben	29.494
1900-ban	38.000

Rövid félszázad alatt a város lakossága csaknem négyszeresére emelkedett. A lakosság számának növekedésével természetesen arányosan nagyobbodott a kikötő forgalma, kereskedelme s a város területe is. A vasút, mely Zágrábon át Budapesttel és az anyaországgal összekötötte, óriás lökést adott fejlődésének. Egymásután

RÉSZLET A RÉGI FIUMÉBŐL.

épültek az új molók, a hullámtörő gát, raktárak, vásáresarnokok, dokkok, új épületek, palotasorok, gyárak, melyek Fiumét rövid idő alatt igen tekintélyes kikötővé emelték.

Lakossága meglehetősen vegyes. Körülbelül fele olasz, a többi megoszlik horvátok, vendek, németek, magyarok stb. között. Mint minden kikötővárosban azonban, úgy itt is az állandó lakosságon kívül rendkívül nagy számmal fordulnak meg idegenek is. Akárhányszor, ha az ember esténként Fiume főútján, a korzón végig sétál, hét-nyolc különféle nyelven hall maga körül beszélni. Ami az állandó lakosságot illeti, az olaszok a velenceihez hasonló nyelvjárást beszélnek. Ők teszik ki a lakosság legnagyobb egységes nemzetiségét, kezükben tartják a kereskedelmet, kézműipart s ilyenformán határozottan olasz bélyeget nyomnak a városra. Újabban azonban a magyar befolyás s a magyar elem előnyomulása mindjobban kezd érezhető lenni Fiumében.

Fiume életének már ősidők óta a tengerparttal párhuzamosan haladó számos utcával összekötött korzó az ütere, mely

a Corsia Deaktól az új színházig nyúlik. Itt emelkedik a régi Fiume egyik tiszteletreméltó emléke, a torre della citta, a város tornya, számos címerével, falába illesztett emléktábláival. Átjárója alatt az ember az új város modern, fővárosias épületei közül egyszerre egészen más világba jut. Ez a régi Fiume, a keleties Gomila városrésze. Szűk, piszkos utcák, apró boltocskák, műhelyek, amelyekben ezerszámra készülnek a morettik, a nyakkendőkbé való szerecsenfejek, Fiumének ezek az igazi specialitásai.

Újabb időkben Fiume kiváltképpen nyugat felé terjeszkedett. Ott vannak a pályaudvar közelében a magyar államvasutak hatalmas közraktárai, a dohánygyár, mely legnagyobb egész Magyarországon, a tengerészeti hatóság épülete és a császári és királyi haditengerészeti akadémia, a monarchiának egyetlen ilyenmű intézete. Egészen a város nyugati végén van Fiumének legnevezetesebb, világhírű gyártelepe, a Whithead-féle torpedó-gyár, mely jelenleg az elismert legkitűnőbb torpedókat készíti. Ennek a gyárnak gyártmányai voltak használatban a spanyol-amerikai háborúban s jelenleg ezeket használják a kelet-ázsiai tengereken a japánok és oroszok is.

Ami a fiumei kikötő statisztikai adatait illeti, a mesterségesen épített kőpartok összes hossza hat kilométer, melyek építésénél 550,000 négyzetméter területet töltöttek fel. Tengerparti raktáraiban egyszerre háromezer vasúti kocsi rakományát lehetne elhelyezni s ugyanannyit az államvasút raktáraiban. E raktárak s a kikötő kiépítése a magyar államnak 1872-től 1902-ig csaknem harminc millió forintjába került.

A HADITENGERÉSZETI AKADEMIA.

Fiume ismertetése keretében megemlékezhetünk még a város előtt elterülő tengerről s a környék természeti viszonyairól is.

Fiume a Quarnero partján fekszik, mely név alatt az Adriai tengernek a magyar-horvát és az isztriai partok közé eső, szigetekkel sűrűn borított részét értjük. Ide tartozik maga a fiumei öböl, Cherso és Veglia szigete, az utóbbit a szárazföldtől elválasztó Canale di Maltempo tengerszoros, valamint az Isztria és Cherso között elnyúló s a hajózás legfőbb útját képező Canale di Farasina.

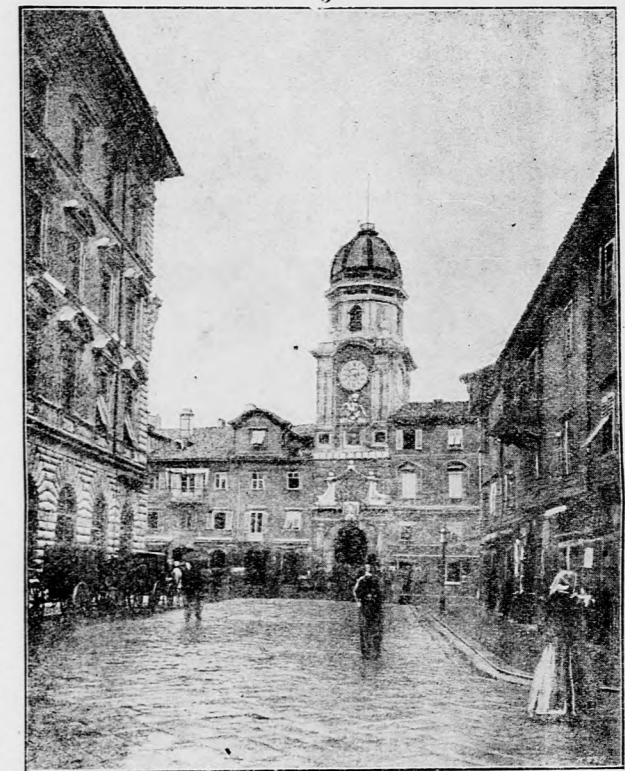
Ennek az egész vidéknek, tehát Fiumének is éghajlata általában véve enyhe. Húsz évi vizsgálódás alapján Fiume évi középhőmérsékletét 14.1 C. fokban állapították meg, tehát a város a magyar birodalom legmelegebb pontja. A legnagyobb hideg, melyet a mondott megfigyelési idő alatt Fiumében följegyeztek, 2.4 Celsius fok volt.

A vidéknek két fősele van, u. m. az északkeleti irányú bóra és a délkeleti scirocco, mely meleget és esőt hoz. Túlnyomó a fiumei öbölben a bóra. A hullámelőidézést illetően azonban a scirocco sokkal hatalmasabb. Közeledtére a tenger hirtelen felduzzad, a hullámok 2—3 méter magasra emelkednek s 8—9 méter szélességű s 35—40 méter hosszú barázdákban rohannak egymást kergetve előre. Végül harsogva, dübörögve beleütődnek valamelyik sziget sziklafalába, vagy a fiumei kikötő hullámtörő gátjába s hatalmas fodraik ezer meg ezer habrongyra szakadva hullanak alá a magasból.

A Quarneróban igen élénk a halászat, évenként mintegy háromszázötvenezer kilogrammra rüg a kifogott halmennyiség. Legnagyobb mennyiségben a tinhalat, szardellát és sgombrót fogják. Ritkán előfordul az emberevő cápa is, melynek elejtésére a tengerészeti hatóság állandó jutalmat tűz ki.

Különösen a tengerről jövő utas előtt Fiume igen gazdag tájképi szépségekben. Nyugat felé terül el az isztriai Riviera Abbaziával és Lovranával, melyek fölött a nagyrészt babérral fedett Monte Maggiore emelkedik. Fent, a Fiumétől nyugatra elhúzódó nyergen fekszik Volosca és Castua s távolabb a képet folyton magasabb, kopár hegygerincek zárják be. Keletre a város fölött a terzatói hegy tetején emelkedik a Fran-

gepánok vára s a híres búcsújáró hely. Templomában száz meg száz kisebb-nagyobb fogadalmi kép, melyeket nagy viharokból való megmenekülésük emlékére adtak a környék jámbor olasz lakosai. Terraszáról különösen szép nyári estéken, alkonyattájban gyönyörű kilátás nyílik Fiumére. A tenger vize ilyenkor mirrirád-színben csillog, a kikötőt elhagyó gőzösök füstje hosszan elnyúló sávban simúl az öböl víztükréhez, nyugatra Isztria partjai kezdenek tűnedezni

A «VÁROS TORNYA» FIUMÉBEN.

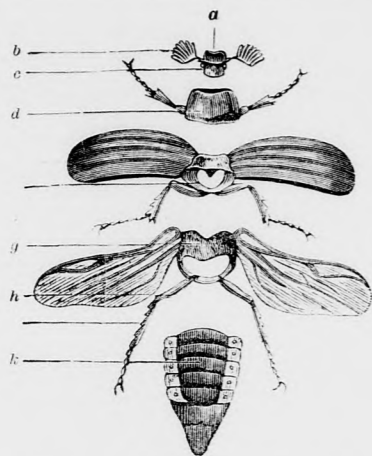
az esti homályban s alattunk mindjobban elmerül az esti csendbe, sötétségbe a magyar korona legszebb gyöngye, Fiume.

A CSEREBOGÁR.

Irta Enderes Aglája.

A talaj zöld füleple alatt néhány centiméterrel veti meg anyja fekvőhelyét. A barna rög a takarója, finom gyökérszála cska a környezete, melyek nemsokára táplálékául szolgálnak. Mély csend és nyugalom környezi.

A nap meleg sugarai letűznek a talajra.

RÉSZEIRE SZEDETT CSEREBOGÁR.

a fej; b csáp; c szem; d elő; f közép; g utótorgyűrű;
h comb; i lábszár; k potroh.

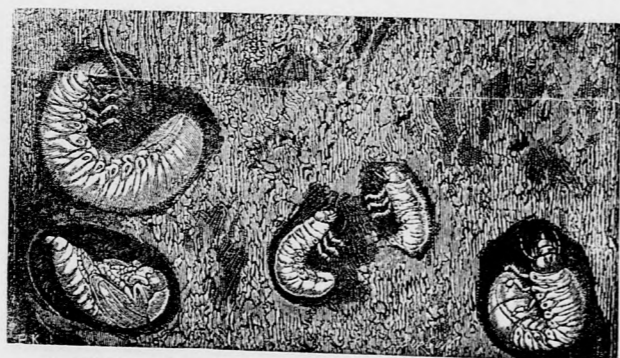
A föld nedvességét kileheli s mikorára négy vagy hat hét eltelik, a peték izegnek-mozognak s a kis, tehetetlen pajor kimászik rejtekéből. A kamrácska, melyben életre kel, sötét és kényelmetlen; minden lépés nehezére esik s hosszú az út egyik gyökértől a másikig, egyik falattól a másikig. De az asztal ugyancsak görnyedez s sok tápláléktól s több nem is kell a falánk kis bogárnak.

A hidegebb évszak közeledtével, mikor már eső áztatja a földet, hó takarja a talajt s a növények néma birodalma is a fehér lepel alatt keres menedéket, akkor a kis tehetetlen is belefárad már a rágicsálásba és jó mélyre beássza magát a földbe, hogy zavartalanul aludja át téli álmát.

Ott fekszik a jövendőbeli cserebogár, nedves, meleg földben, tétlenül, önfeledten, míg a tavasz ki nem csalja a fakadó fűvet. A gyökerek megmozdulnak, nyújtózkodnak s gyöngéd szálaik behálózják a termékeny talajt.

A néma álomszuszek ekkor ébred fel. Elzsibbadt testét lassankint mozgásba hozza s ismét megjelenik a terített asztalnál, melyet az ősszel hagyott el. Ismerős társakra talál, kikkel már tavaly is együtt mulatott, testvérekre, kikkel megosztotta hálókamrácskáját s akik vele, ime új életre keltek.

Csendben és látatlanul, de fáradhatatlanul és nyugalom nélkül működik fél-elmetes rágószerve. Növény növényke után szomorúan hajtja le fejecskéjét s a

A CSEREBOGÁR LÁRVÁJA ÉS BÁBJA (TERM. NAGYS.).

tavaszi nap, mely új életre hívta őket, kiszívja vékonyka száraiból az éltető nedvet, a szél letöri a kiszáradt virágot s a még nemrég friss, reményteljes növénynek — vége.

Lenn pedig a földben buzgón falatoznak a kapzsi pajorok a jóízű ételekkel megrakott asztalnál. A test napról-napra nő, ereje gyarapszik, a növényhalottak száma is több és több lesz.

Így él a pajor az első vedlés idejéig. A pajor ruhája, melyet a tojásból magával hozott, kicsiny és szűk lesz. A gyermekruhát le kell vetni s berendezkedni a jövő évre. E célból mélyebben bemászik a védő földbe s mikor a ruhaváltás megtörtént, ismét a zöld takaró felé igyekszik, hogy megkezdje romboló munkáját. Ereje nagyobb lett, épp úgy étvágya is. A mozgalmas népség még jobban terjeszkedik, hogy táplálék után nézzen. A terület, amelyen világra jöttek, kicsiny már számukra s nagyobb vidék elfoglalására indulnak. Őszig már ezer meg ezer növényt pusztítottak el s most megint mind mélyebb s mélyebbre nyomódnak a földbe s végül fáradtan vonódnak vissza, hogy megkezdjék második téli alvásukat.

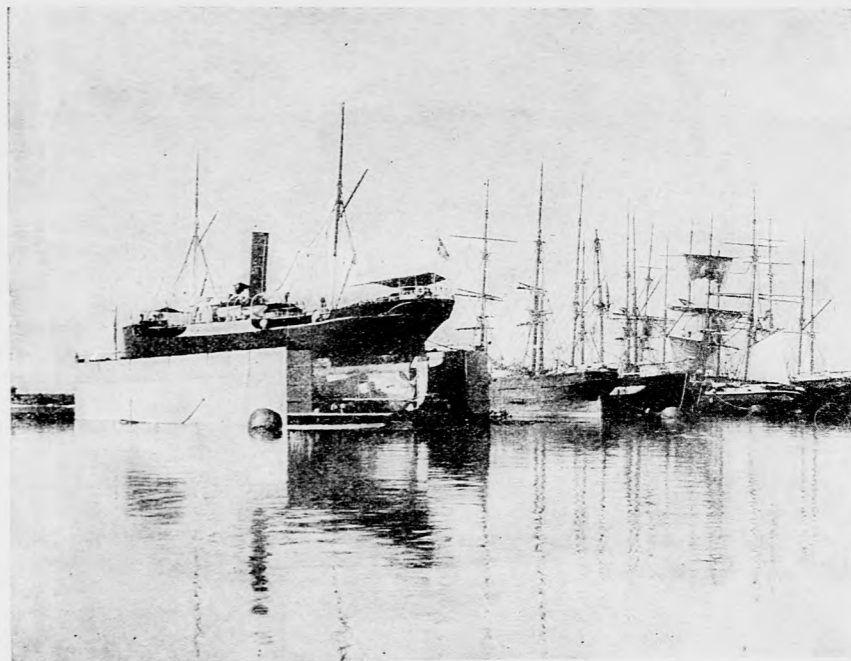
A harmadik év tele és tavasza éppen úgy folyik le, mint az első két évé. A nyár vége felé történik az a csodálatos átalakulás, mely az esetlen pajornak jövő, föld fölötti életét előkészíti. A nagy, vastag pajorok utóljára mennek a föld alá, hogy szeptember havában bábokká legyenek. Mozdulatlanul fekszik a jövendőbeli repülő me-rev burkában. Az ősz lehulló lombja betakarja a talajt s a tél tomboló vihara süvit el fölötte, jég, hó és zivatar borzalmas játékkukat űzik és a kis álomszuszek nyugodtan fekszik, szárnyai, lábai letapadva s várja a feltámadás óráját.

S ekkor a harmatos víz esőppenként a föld lyukaicsaiba beszivárogyva elmeséli a kicsiny birodalom lakóinak, hogy fönn, Isten napsugaras

ege alatt már fény és világosság megjelentek s eljött a — tavasz. A föld átmelegszik s a kis barna álomszuszek egyet nyújtózik, megnagyobbítja a szűk szállást s megkezdte útját a nagy világba. Ez az út sokszor igen fáradságos, különösen akkor, ha a földkéreg fölötte kemény. Lassan halad előre, míg a talaj rétege mindinkább vékonyabb lesz s végül eléri az első gyökérszálat, három éven át kedves táplálékát. De most, csodák csodája, a kis vándor ügyet se vet rájuk, más dolgokon jár az esze s mind ma-

szellő s édes illat. A kis jövevény felemeli, majd meg leereszti szárnyát; nagyot lélegzik, testén minden megmozdul. Mibe is fogjon most bele? Mi lesz ezentúl a napi foglalkozása?

Csendesen zümmög átlátszó, finom szárnyával s bokron, halmon keresztül kirepül az alkonnyatba. De nem magányosan indul első légi útjára, hanem utána repül itt még egy, ott még egy s zümmögésük mindig édesebb és hangosabb lesz. Az idősebbek megtanították őket is s megkezdik új életüket.

JAVÍTÓ DOKK FIUME KIRÖTŐJÉBEN.

gasabb, magasabbra igyekszik. S ekkor hirtelen bevillanik a sötétségbe egy kis sugár, még egy túsás a kemény lábaeszkákkal, még egy erőmegfeszítés a sima testtel, még egy lépés és még egy: jobbról és balról legördülnek a picinyke földrészecek, enyhe tavaszi szellő vonul el a fiatal vándor feje fölött s künn van Isten szabad ege alatt.

Cserebogár és népe rendszerint a lebonyatló napsugár idején tartják meg kivonulásukat a föld mélyéből.

Kint ül tehát szép, csillogó ruhában, görbe csápjával, finom, lágy pehelyszerű szőrével és szárnyfödőjével, teljes fiatalkori pompájában.

Körültekint. Mindenütt fű s virág; itt egy alacsony bokor, ott egy ég felé nyúló fa; szabad

A csendes esti szellőben veszi kezdetét vidám játékkuk. A bokrok fölött való kergetőzés, az új mesterségben való gyakorlás mindnyájuknak nagy örömet szerez. Olyan a föld, mintha csak az ő számukra teremteték volna: a fát, fűt, bokrot ellepek a barna bogarak, de csak pihenőképpen, hogy csak későeste térjenek nyugalomra. Egy fán találkoznak azok, akik még reggel a föld mélyében fetrengtek. S most megkezdődik a kutatás, keresgélés, ismeretséget kötnek egymással, gyűlölnek, szeretnek — s a zöld ágak között valóságos világtörténelem játszódik le.

S most romboló munkájába fog a cserebogár, melyet már a föld alatt is űzött. Előbb fűveket s gyökereket pusztított el, de most már más

táplálék után is néz. A fa koronája és levele, a bokrok virága, bimbója, ezek az új áldozatok. A rágcsáló hadsereg fáról-fára, bokorról-bokorra vonul, egy ágacska sem marad érintetlen, egy leveleske sem kerülheti el sorsát, ahol e veszedelmes népség vendégnek invitálja be magát. Ott vége a tavaszi virágzásnak s az aratásnak s megkezdődik a csirák haldoklása.

Napról-napra ilyen az életük folyása. Csak délben, mikor a nap tüzelő sugarai lesütnek a földre, akkor tér nyugalomra a falánk sereg, a fák levelei mögé s átálusszák a déli időt.

Rossz időjárásakor bágyadtság lepi meg a különben vidám bogarakat, félenken bújnak el minden hideg szellőtől, minden esőcsepptől. De az első meleg nap ismét meghozza jókedvüket. A világ megint a cserebogaré s határtalan vidámsága ugyancsak kipótolja a múltkori esős napot.

Hetek telnek így el. A fákról millió és millió levél eltűnt, lehullt. De a cserebogarak közül is sokan hiányzanak; ma többen, mint tegnap és holnap még többen. A denevér, a veréb, a gébics-félék s mindazok a madarak, melyek éjjel is, nappal is a fák s bokrok körül röpdösnek, ugyancsak nagy pusztítást vittek véghez a falánk nép között. De ők is megváltoztak; sokkal nehezkesebbek, repülésük lassúbb. Itt fekszik az egyik, ott a másik s ez már szárnyát sem tudja felemelni.

A nőstény is búcsút vesz a világtól, elhagyja a napot s lemegy a nedves földbe, hol megveti jövő generációk ágát s megássa a maga sírját. Mikor a pajorok életre kelnek, anyjuk már rég elhalt, teste elporladt s létének se hire, se hamva.

Igen, mind elmentek. De egy fáradt bogár még ott ül a fán. Barna kabátkájának pehelyszőre már lekopott, a szárnyak nehezen, fáradtan emelkednek. Az egész természet még fénypompában, csillogásban ragyog, a nyár beborítja virágdíszével a rétet, a szellő enyhe, az éj csillagos. Minden virágzik, csak neki kell nyugalomra térnie. Az ő élete befejeződött.

Hol vannak a többiek? Mind elrepültek? Vagy talán a szomszédos fán tanyáznak?

Cserebogarunk felemeli nehézkes szárnyfedőjét, repülni akar, hogy társait felkeresse, kik elhagyták. Szárnya felemelkedik, majd ismét lecsapódik. Léleklök s nagyot nyújtózik. Oda, a másik fa koronájáig akar szállni; de messze is van az az út! De messze!... Most halkan

zümög s mind mélyebb s mélyebbre esik s végre is a fa tövében fű, moh s levelek között találja meg csendes nyugalmát.

Fordította

Vértes József.

AZ ANTILLÁK VILÁGA. 24

Regény. Irta Verne Gyula. Fordította Zigány Árpád.

Most már csak a főárbóc födélzet-vitorlája, meg a hajó orrán kifeszített latin vitorlák vitték a hajót. Ez éppen elég volt arra, hogy az «Alert» ne legyen a hullámok játéka s a szél erejével uralkodhassék a tomboló habokon s viszont meg volt az a haszna is, hogy nem nagy sebességgel távolodott az Antilláktól.

Will Mitz el is határozta, hogy egész éjszaka így hagyja a hajót. Amennyire lehetett úgy kormányzott, hogy az «Alert» lehetőleg északkeletnek tartson, mert így remélhette, hogy talán eléri a Bermuda-szigetesoportot, bár ez nem lett volna valami túlságos szerencse, mivel a szigeteket környező szirtes zátonyokon könnyen elpusztíthatottak.

Az ifjak egy része aludni ment, hogy négy óra múlva pihent erővel válthassa föl társait. Csak Will Mitz nem feküdt le. Egész éjjel szinte egymaga kormányzott s nem egyszer egész erejére szüksége volt, hogy megtarthassa kellő irányában a hajót, melyet a szél és a hullámok szilaj erővel hánytak-vetettek.

Hajnalhasadáskor, mihelyt világosodott, Will Mitz aggódva nézegette a szemhatárt, de az idő nem nagyon nyugtatta meg. Igaz, hogy a szél nem növekedett az éjszaka folyamán, de az ég fölötté borult volt és záport, sőt orkánt is várhattak.

Patterson úr ismét megkapta a tengeri betegséget és lent nyögött, jajgatott a szobájában. Az ifjak, bármennyire szerették volna ápolni, nem értek rá, mert mindnyájukra szükség volt a födélzeten. Valamennyien viaszos vászon matrógúnyában voltak tetőtől-talpig, de még így is bőrig átáztak, mert a tenger minduntalan végig mosta a födélzetet.

Valószínű, hogy a banditák örültek ennek a viharoknak. Bizonyára azt remélték, hogy ha az orkán ereje végső pusztulással fenyegeti a hajót s ha már Will Mitz nem tud megbirkózni az elemek irtózatos dühével, a kétségbeesett ifjak hozzájuk folyamodnak segítségért s kieresztik őket börtönükből.

Pedig ezt ugyan hiába remélték, mert Will Mitz elszántan dacolt a viharral, az ifjak pedig nemhogy kétségbe nem estek, hanem szinte észre se látszottak venni a veszedelmet s épp oly készséggel, ügyességgel, mint bátorsággal teljesítették Will Mitz parancsait.

De ez az állapot nem tarthatott így soká. A szél erejének növekedésével a hullámverés

romboló támadásai is gyakoribbak lettek s az «Alert», haesak kockázatni nem akarta, hogy oldalt dőljön, kénytelen volt megváltoztatni az irányát és együtt futni a széllal.

Viharos időben ez a szorongatott hajó egyetlen menedéke, de ez is tele van veszedelmes kockázatokkal. Mert ha a hajó nem bír gyorsabban menni, mint a hullámok, akkor a habok utóléri, hátulról fölrohannak rá s a kormánytól az orráig végig söprik, elsodorván mindent, amit útjukban érnek.

Will Mitz, aki jól tudta ezt, leküldte az ifjakat a hajó-szobába s megkérte őket, hogy csak akkor jöjjenek föl, ha ő hívni fogja őket.

— Ha szükségem lesz a segítségükre, — mondta, — mindenesetre hívni fogom önöket. De addig jobb lesz, ha lemennek, ahol nem érheti baj, mert idefönt kegyetlen «rókatánc» kezdődik mostan.

Az ifjak nem szívesen ugyan, de mégis lementek a hajó-szobába, Will Mitz pedig hozzákötözte magát a kormánykerékhez, hogy a hullámok el ne ragadhassák. Aztán szélmentébe fordította a hajót s a «rókatánc» valóban megkezdődött.

Az «Alert» roppant szökéssel bukkott előre s törzsének a fele, az orrától a közepéig víz alá merült. A tatja, ahol Will Mitz a kormányt fogta, majdnem hatvan fokos szögben meredt az égnek s úgy látszott, hogy le se tud többé ereszkedni, amint hogy az orra se tudott fölbukni a víz alól.

Néhány pillanatig tartott ez a rettenetes, válságos állapot. Aztán az «Alert», reszketve szinte, s minden eresztékében recsegve-ropogva a ránehezedő víztömeg súlyától, lassankint kezdett vízszintes állásba jönni s a következő percben, mint a megsarkantyúzott paripa, szilajon vágatott előre a tarajos hullámhegyek hátán.

Így ment ez egész nap; minden óra, minden perc meghozhatta a halálos katasztrófát, hiszen csak az kellett, hogy valami hevesebb szélroham elszakítsa, letépje azt a három kis vitorlát, amely még vitte a hajót! S vajjon lehetetlen volt-e ez?

Will Mitz úgyszólván étlen-szomjan, emberföltöti erővel küzdött. De az ifjak se igen ettek: néhány kétszersült és hering volt az eledelük ezen a szomorú emlékü szeptember 25-én, amelynek borzalmait bizonyára holtuk napjáig se felejtik el.

Hát még az éjszaka! Midőn a sötétség még fokozta a vihar borzalmait! Az orkán most már teljes erővel kitört s az volt a kérdés, hogy ki-

birja-e az «Alert» még huszonnégy óráig ezt a rettenetes harcot?

Will Mitz egyedül volt a kormánynál és minden erejét megfeszítette, hogy megtarthassa szélmentében a hajót. Éjfél tájban egy óriási hullám, mely másfél öllel magasabbra tornyosult, mint a hajó fara, oly iszonyú erővel zuhant le a hajóra, hogy majdnem beszakította a födélzetet. Aztán, neki zúdulván a hajóhidnak, letépte róla a mentő-csonakot, mindent összezúzott szilaj

... LETÉPTE A MENTŐ-CSONAKOT.

rohanásában, elvitte a konyhát, a tyúk-kefrecet, a két nagy édes-vizes hordót, mely a főárbóchoz volt kötve s még a második csonakot is magával ragadta.

Most már csak egy csonak maradt: az, amelyen az ifjak legelőször menekülni akartak a hajóról. De ennek se vehették hasznát: a szilaj tenger legott elnyelte volna, ha vízre bocsájtják.

A rettenetes robajra, mely talpától a tetejéig megrázta a hajót, rémülten rohantak föl az ifjak a födélzetre. De Will Mitz, túlkiabálván a vihar szörnyű harsogását, visszaparancsolta őket:

— Menjenek le! Vissza, ha mondom!

— Hát nincs remény? — kérdezte Hinsdale Roger.

— Istennél a szabadulás...

E pillanatban nagy roppanás, majd süvöltő zúgás hallatszott a fejük fölött s amint föltekintettek, mint valami óriási fehér viharomadár röpült el a főárbóc középső vitorlájára.

Az «Alert» most már csaknem teljesen a vihar játéka lett. Az a két latin-vitorla, mely még az elején ki volt feszítve, nem volt elegendő arra, hogy a kormányt engedelmeskedjék s most már a szél és hullámok ragadták magukkal kelet felé.

Hol lesz reggel? Hol lesz, mire a vihar el-áll? S föltéve azt a legjobb esetet, hogy az orkán szüntével a szél is megfordul és kelet felől fog fújni, hány száz mértföldnyire lesznek az Antilláktól s eluthatnak-e oda vitorlák híjával?

Ez gyötörte Will Mitzet, mialatt az «Alert» szédületesen táncolva szaladt kelet felé. De a vihar, mintha beérte volna azzal, hogy a hajót megfosztotta vitorlájától, lassankint csillapodni kezdett és kelet felől már a szemhatár is tisztulni látszott.

A tenger ugyan még erősen hullámzott s bizonyára beletelik egy nap, míg lecsöndesül, de a szél már alább hagyott. Az ifjak följöttek a fődélzetre és szorongva, kérdően néztek Will Mitzre.

— Igen, igen! — mondta Will Mitz, — már nemokára vége lesz.

Déltájban a szél már türehető volt és lassankint úgy megfordult, hogy délről fújt. Ha most meg lett volna a vitorlájuk, szépen visszafordulhattak volna az Antillák felé, ha nem is egyenesen nyugatnak, de legalább északnyugatnak, ami körülbelül mindegy volt.

Will Mitz elhatározta, hogy pótolni fogja az elvesztett vitorlát. Rábizta a kormányt Clodion Lajosra, ő maga pedig a többiekkel gyorsan kiszabta, összevarrta és nagy erőfeszítéssel fölvitte a vitorlarúdra a hevenyészett vásznat.

Ez a munka eltartott esti öt óráig, de éppen midőn a vitorlát oda akarták kötözni a rúdja-hoz, szilaj káromkodás, vad ordítás hangzott föl a hajófenékből és a kalózok kétségbeesetten döngötték az ajtót.

Mi volt ez? Talán Harry Markel és cinkosai elszánták magukat a végsőre és élet-halál árán is ki akarnak törni?

Will Mitz gyorsan leszaladt az ifjakkal a fődélzetre, de még jóformán le se ért, mikor Clodion Lajos rémülten fölsikoltott:

— Ég a hajó!

S valóban, a hajófenékből sűrű füst szűrődött fölfelé az ajtó nyílásain keresztül.

A rab kalózok valamelyike, bizonyára részegségében vagy vigyázatlanságból folygyújtotta a hajót s már hallani lehetett a fődélzetet tartó tölgyfagerendák ropogását, amint égtek.

El lehetett-e oltani ezt a tüzet? Talán el, ha

kinyitják a hajófenéket és vizet bocsájtanak rá. De akkor Harry Markel és a bandája is kiszabadul s bizonyos, hogy a haramiáknak az lesz az első dolguk, hogy lemészárolják az utasokat.

Lent a hajófenékben tombolva őrvongtek a kalózok tehetetlen dühükben és kétségbeesésükben. A fődélzet parketvének eresztékei között olvadozni kezdett a kátrányos szurok s a füst egyre sűrűbben tódult kifelé. Majd hangos robbanások hallatszottak a hajófenék elejéről. — Ott voltak a rumos és pálinkás hordók!

— Will! Will! — kiabáltak az ifjak és esdőleg nyújtották feléje a kezüket.

Talán kegyelmet kértek a nyomorúltaknak? Nem, nem! A maguk veszedelme rémitette meg őket: szabadulni, menekülni akartak az égő hajóról.

Valóban, nem is volt idő a habozásra. A fődélzet minden pillanatban keresztül éghetett vagy beroskadhatott s akkor a banditák kitor-hetnek. Ezt meg kellett előzni, mertha az egyetlen esőnokat, amit a vihar még meghagyott, el nem viszik a banditák elől, akkor a kalózok ülnek bele, ők pedig elpusztulnak az égő hajóval együtt.

Will Mitz rátekintett a tengerre, amely már nem hullámzott oly szilajon; végig nézett a hajón, amelynek fenekéből már kitortek a lángnyelvek s hirtelen elhatározással fölkiáltott:

— Mindnyájan a esőnaka! Előre!

XII.

Az utolsó megpróbáltatás.

Most már nem arról volt szó, hogy átevezzenek valami hajóhoz, amely néhány kötélhúrra vagy akár mértföldnyire van tőlük. Most menekülniök kellett a hajóról, amely már lángba borult — s menekülniök kellett róla mindenáron. És neki kellett vágniok a végtelen tengernek a törekeny kis esőnokon, mely dióhéjként hanyódott-vetődött a még mindig háborgó hullámokon.

Mialatt Will Mitz a legnagyobb sietséggel készülődött a kockázatos útra, lent a hajófenékben pokoli lármát csaptak a kalózok. A szörnyű káromkodások és átkok zajába belevegyült a hajófenék ajtainak a döngése, melyeket a kétségbeesés vad erejével ostromoltak, fessegettek a fegyencek s ki tudja, nem sikerül-e kitörniök vagy léket vágniok a hajó oldalán, amelyen kiugrálnak a tengerbe s onnan fölmászhatnak a fődélzetre?

Arra, hogy mi módon üthetett ki a tűz a hajófenékben, könnyű volt megfelelni. Elég volt, hogy akármelyik részeg bandita gondtalanul elhajítsa a gyújtót, vagy kiejtse szájból az égő pipát, mikor aludni ledült; gyúlékony anyag a soknál is több volt odalent s ha egyszer fölcaptak a lángok, az oltást már meg se lehetett kísérteni.

Az utasok gyorsan lebocsátották az egyetlen esőnokat, amelybe Will Mitz hevenyében berakott mindent, amire szükségük lehetett a valószínűleg hosszú utazásban.

Clodion Lajos és Leuwen Albert lent voltak a esőnokban és egymásután fogadták el fölülről a leadogatott kétszersültet, konzerveket, az utolsó hordócska rumot, két hordó édes vizet, a kézi tüzhelyet, két zsák szenet, félkiló teát, másfél láda cukrot, néhány puskát, hozzávaló töltést meg minden más egyebet, ami hamarjában a kezük ügyébe akadt.

Ugyanakkor Tony Renault és a többiek lecsesztatták a esőnák árbócat a keresztúddal és a vitorlájával együtt, továbbá két pár evezőt meg kormánylapátot és delectüt is eresztettek le a a esőnaka. Will Mitz nem felejtette el az Antillák tengeri térképét se s elővigyázatból néhány horgot is zsebre vágott, mivel nagyon valószínű volt, hogy a halászatra is rászorúlnak a hosszú utazásban.

Legelsőnek Patterson úr szállt le a esőnaka. A szegény mentor, akit az utóbbi válságok napok váratlan és szörnyű eseményei végkép levettek a lábáról, nem törődött többé még a kigyóval sem, amelyről pedig mindig azt hirdette, hogy életének legszebb diadaljele. Ő volt a legtürelmetlenebb, a legizgatottabb mindnyájuk között s alig várta, hogy már induljon a esőnák, amelybe Will Mitz még takarókat, meleg ruhákat, viaszos-vászon köpenyeket s más efféle szükséges dolgokat hányatott le.

Ez a készülődés eltarthatott negyedóráig, mely idő alatt a hajófenékbe zárt kalózok kétségbeesett ordítása és erőlködése megzavarta őket. A lángok már kicsaptak a fődélzetre és a főárbócot nyaldosták s az ifjak minden pillanatban attól rettegetek, hogy a démonok végre is kitörök börtönük falát és fölrohannak a fődélzetre.

Valóban, legfőbb ideje volt már, hogy a menekülők otthagyják a hajót. Semmit se felejtettek el és Will Mitz már éppen be akart szállni, mikor Niels Harboe fölkiáltott:

— Hát a pénz?!

(Vége köv.)

ÁLLHATATOSSÁG.

Nincsen szándékomban az erényeket egytől-egyig felsorolni; fordulj evégett Aristoteleshez. Nem hagyhatok azonban egyet elmlítés nélkül, mely észére válik a jellemnek s egyik lényeges eleme az erkölcsi nagyságnak és minden sikernek; szövé teszem az állhatatosságot. Nem ismerem valamirevaló embert, aki bármely cselekedetében ne aratott volna sikert állhatatossággal; Wordsworth költő beszéli az ő «Kirándulás»-ában, hogy beborult bár az ég, csak azért is tovább barangolt a hegyek között, jölehet, hogy a megázás nem valami kellemes érzés s azt adja okául, hogy nem szabad visszarettenni a céltől,

hogy elkerüljünk némi kellemetlenséget, mert ez veszedelmes a jellemre. S ebben sok igazság van. Olyan világot élünk, hogy az embernek holmi apró-cseprő dologért nem szabad elvesztenie a kedvét; sok akadályt találunk úton-útfélen; az akadályokkal megküzdeni annyit tesz, mint élni, az akadályokat lebírni annyi, mint derekasan élni. Egyik barátom megmászta a Ben-Cruachan hegyet; azt hitte, már a tetőn van, mikor észrevette, hogy az igazi csúcs még jó két mértföldnyire van nyugatra, az egyetlen út pedig meredek és nehezen járható ösvényen vezet oda. De ez még megjárta volna. A csúcs már ködbe borult s egy óra múlva a nap lealkonyodott volna. Arra határozta magát bölcsen, hogy a legrövidebb úton leszáll; de mit tett másnap? Újra fölmászott s ebédjét diadalmasan a legeslegmagasabb csúcson költötte el, még pedig, mint mondá, azért, hogy a Felföld legszebb hegyének neve elméjében ne legyen összekapcsolva szégyen és kudarc emlékével. Az ilyen szabású embernek, hidd meg, minden vállalata sikerül. Soha se riadj vissza az akadálytól, ki-vált új munka kezdetén. Minden kezdet nehéz, tartja a példaszó s minél nemesebb a szándék, annál nagyobbak az akadályok.

Valójában csak az igazán nehéz dolgot érdemes végrehajtani, a végrehajtáshoz pedig eltökélt akarat és vaskéz kell. A cselekvés világában pedig az erő akarat* s a kitartó akarat mindig győz, ha a körülmények nem éppen mostohák. Sőt többet mondok: ha még oly mostohák is a körülmények, a kitartás más úton sikert érhet el. Olvasd el a porosz Nagy-Frigyes életét s igazat fogsz nekem adni. Sohasem mosolyog az olyan játékosra a szerencse, aki pokolra dobja a kockavetőt, mert az első vetésre kis szám esett ki.

Az erkölcsiesség.

Legy mindenekelőtt szentül meggyőződve arról, hogy csak egyetlenegy dolog adhatja meg az emberi életnek igazi fontosságát és méltóságát: az erkölcsiesség. Az erkölcsiességre pedig csak erkölcsi cselekedet útján tehetni szert. Ha azt hiszed, hogy a könyvek, bölcselekedések és tudós vitatkozások ebben nagy segítségére lesznek, nagyban csalódsz. Könyvek, vitatkozások, mik jóra serkenthetnek, föludithetnek és jó útmutatóul szolgálhatnak ugyan, melyek elindulásod elején megóvnak az eltévedéstől, de egy lépéssel sem segíthetnek előbbre; járn csak a magad jó két lábán járhatasz, a mozgást már magadnak kell megtenned. Az útmutatók s fölirataik hasznodra válhatnak, ahol útdabba kerülnek, de annál jobb, minél előbb elszokol tőlük, mert alig lépsz

* Arany János ugyanezt a gondolatot fejezi ki, csak hogy költőileg:

Előttem a küzdés, előttem a pálya,
Az erőten csügged, az erős megállja.
S tudod, az erő micsoda? Akarat,
Mely előbb vagy utóbb, de borostyánt arat.

egy-kettőt, hidd meg, mocsárból mocsárba, hinárból hinárba, sivatagból sivatagba kerülsz: jaj ilyenkor a szegény utasnak, ki nem szokta meg útmutatók és kilométer-kövek nélkül utazni! Tennen lelkedben kell meglennie a biztos iránytűnek, különben üdvösségedet az első jött-ment üdvözítő kezére találd bízni, aki épp úgy eltévedt, mint jómagad.

Bizonyságot meg tenpéldáddal azt a szent igazságot, hogy valamint járni csak járással, ugrani csak ugrással, vívni csak vívással lehet megtanulni; úgy becsületesen élni csak úgy lehet megtanulni, ha minden helyzetben becsületesen cselekszel. Elszalasztod az első alkalmat megbizonyítanod férfi voltodat, a másik alkalommal már gyöngébbnek érzed magadat és ha váltig készületlenül talál, előbb vagy utóbb, de aljasságba süllyedsz. Az úszó csak úgy tud úszni bátran az ár ellen, ha sokszor neki veti mellét a hullámoknak. De ha csak sekély vízben úszkál, bizonyára faképnél hagyja a bátorságod, ha nőni talál a hullám. És ne hidd ám, hogy a bűnről és az üdvösségről való általános ismeretek ráterelhetnek az üdvösség útjára. Valamint ha nem látod útközben egymásután eltűnni magad mellett a kilométer-köveket, onnét van az, hogy nem haladsz előbbre: úgy a becsületes életnek nagy országútján egyre-másra el kell tűnnie minden legparányibb fogyatkozásnak, különben el vagy veszve.

John Stuart Blackie.

Fordította

Kováts S. János dr.

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

Március 15.

Mint minden évben, úgy az idén is az egész országban hagyományos kegyelettel ünnepelték meg március 15. dikét, a szabadság ünnepét. Nemesek a nagy közönség róttá le a kegyelet oltárán áldozatát, hanem az ifjúság is kivette a maga részét a lélekemelő ünnepelekből. A márciusi ifjak lelkesítették őket. A hősök példája buzdította az ifjúságot, kik kivívták édes hazánk szabadságát.

A szabadságot dicsőítették, a szabad országot, melynek legfőbb tényezője, fentartója az igaz s becsületes munka.

A főiskolák ünnepe.

A budapesti egyetemi ifjúság az Egyetemi Kör lobogója alatt tizenegy órákor vonult a Vigadóba, amelynek nagy terme zsúfolásig megtelt előkelő közönséggel. Az ünnepség a Himnusszal kezdődött, amelyet az egész közönség felállva énekelt. Azután a rendező-bizottság elnöke, Hindy Zoltán dr. rövid beszéddel nyitotta meg az ünnepséget, amire az ifjúság zenekara, Lengyel Dezső karnagy vezetésével, Kéler B. Rákóczi-üvertűrjét adta elő. Szellacsék Dezső nagy hatással szavalta el azután a Talpra Magyar-t, majd Magay Anna, a Király-Színház tagja lépett az emelvényre s gyönyörűen szavalta el Oláh Gábor-nak lapunkban is közölt ünnepi ódáját. A költemény szerzőjét és előadóját sokszor tapsolták a közönség elé. Utána Förster Lajos, az

Egyetemi Kör elnöke mondott ünnepi beszédet, amelyben március 15. dikének jelentőségét fejtegette. Majd Maróthy Margit, a Magyar Színház tagja szavalta el Petőfinek a Ledől szobor című költeményét óriási hatással. Azután Abrányi Kornél, az ünnep szónokája lépett az emelvényre. Az ifjúsághoz szólott — március 15. ről: Ezt a napot hordja szívében — úgymond — különösen a magyar ifjúság, amely rég hozzá van forrva március 15. hez, mint annak iker-testvére. A magyar ifjúság volt 1848-ban a márciusi nagy események első hírnöke; az ő kebléből pattant ki először az, amihez az idők követelményei és a nemzet vágódásai alakot kerestek! Most is az ifjúság jár elől, e szent hagyományok nemzeti ünnepén. Ezért üdvözlö a magyar ifjúságot. Beszéde után Madarász József országos képviselőt kívánta hallani a közönség. Madarász engedve az óhajtatásnak, néhány lelkes szót intézett a közönséghez, mire a Szózat énekletével az ünnep véget ért. Délután az egyetem és a Múzeum előtt folytatták az ünnepelést, melyben a nagy közönség szintén részt vett.

Az Allatorvosstanhallgatók Köre is rendezett hazafias ünnepséget a főiskolában. Az ünnepségen a tanári kar élén megjelent Hutya Ferenc dr. rektor is. Az ünnep a Himnusz-szal kezdődött, majd Becker Pál elnök lelkes szavakkal beszélt az ünnep jelentőségéről. Azután Czinder J. Ferenc a Talpra Magyar-t szavalta nagy hatással. Az ünnepi szónok Turján Lajos, nagyhátasú beszéde után Breiner Gyula szavalta el Farkas Imrénének Öreg honvédek című költeményét, mire a Szózat fejezte be az ünnepséget.

A középiskolák ünnepe.

A fővárosban.

A budapesti VIII. ker. áll. főgimnázium önképző-köre március 15. dikén hazafias ünnepélyt rendezett. Az ünnepély műsora a következő volt: Szózat, énekelte a férfikar. Elnöki megnyitó, tartotta Czermann András VIII. a o. t. Talpra magyar, szavalta Strausz Odón VI. a o. t. Magyar szerenád, játszott a zenekar. Riadó, Czuczor Gergelytől, szavalta Hortobágyi Tibor V. a o. t. A szabadságharc költészet, írta és felolvasta Lengyel Árpád VIII. b o. t. Magyarok Istene, Váradi Antaltól, szavalta Eisner Jenő VIII. b o. t. Szabadság napján, Kozma Andortól, szavalta Fiedler Kálmán VIII. a o. t. Himnusz, énekelte a férfikar.

A budapesti áll. tanítóképző-ifjúság önképző-körének ünnepén az ifjúsági ének- és zenekar a Himnusz-t adta elő, majd Szekeres Ferenc, Fetter Kornél, Kiss Sándor és Glöckner Keresztély vonós négyest játszottak. Az ünnepi beszédet Petik Kálmán mondotta el. Szabó Kálmán nagy hatást ért el Tompa Mihály Új Simeonjának az elszavalásával, majd Hány Ferenc és Vehnér Géza játszottak zongorán. Az ének- és zenekar előadásával véget ért a hazafias ünnep, amely után az ifjúság a Kossuth-nótát énekelve oszlott szét.

A budapesti gyakorló gimnázium ifjúsága március 14. én este hangverseny keretében ünnepelte meg a szabadság ünnepét. A változatos műsorból kiemeljük Vogel Mihály ünnepi beszédét és Mikszáth Albert szavallatát.

A vidéken.

A karcagi ev. ref. gimnázium tanárkara 15. én, a nemzeti szabadság emlékünnepe szintén megülte. Az ünnepély fénypontja az emlékbeszéd volt, melyet Kimnach Odón gimn. tanár úr írt és Fazekas Gyula gimn. vallásánár úr olvasott fel.

A szatmári kir. kath. főgimnázium «Kazinczy-önképzőkör»-e március 14. én díszgyűlést tartott. Az ünnepi beszédet Fábán Lajos VIII. o. t. tartotta. A műsor többi pontjait szavallatok s az ifjúsági ének- és zenekar számai töltötték be.

A békéscsabai ág. h. ev. Rudolf-főgimnázium március 15. én hazafias ünnepet rendezett, melyen az ünnepi beszédet Rell Lajos dr. tanár úr mondotta el.

A nagyszabai m. kir. áll. főgimnázium «Vörösmarty-önképzőkör»-e a szabadságharc emlékére március 16. án nyilvános díszgyűlést rendezett a következő műsorról: Ünnepi beszéd, tartotta Szemák Jenő VIII. o. t. Magyar dalok, előadta az önk. zenekar. Március Idusán, írta Abrányi Emil, szavalta Schillinger Béla VIII. o. t. Március 15. alkalmi színjáték egy felvonással, írta Pásztor József. Szereplők voltak: Lám Károly VIII. o. t., Galambfalvy J. VIII. o. t., Lám Béla III. o. t. Nemzeti dal, szavalta Stoinescu Sándor VIII. o. t.

FEJTÖRŐ.

Számítási kérdés:

Melyik az a szám, mely $\frac{1}{6}$ részének s háromszorosának fele 19-et ad eredményül? (Feith Pál.)

Történelmi kérdés:

Kossuth Lajos tudvalevőleg III. Napoleon biztatására Angliában kormányt buktatott és alakított. Melyek voltak e kormányok? (Friedrich László.)

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1904 március 27.

23. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Történelmi kérdés: Samyl. — Földrajzi kérdés: Holub Emil volt. Dél-Afrikába utazott. A Kimberley gyémántbányában volt orvos. — Számrejtvény:

6	7	2
1	5	9
8	3	4

Képrejtvény: Ne mondja magát boldogtalannak, ki még könnyeket hullathat veszteségén.

Helyesen fejtették meg: Weisz Sándor és Fülöp, Weisz Henrik, H. Nagy Jenő, Nord Frigyes, Szabó Gyula, Labanc Ernő, Havas Péter, Deutsch Sándor, Balog Pál, Margarethen Arthur, Thier Győző, Licht Zoltán, A. Csorba Tivadar, Tóth Mihály, Szász Imre, ifj. Dajkovic István, Gömöri Endre, Paál Antal, Földy Sándor, Bogay Gyula, Reichenfeld Gyula, Granitz Ernő, Kamitzer István, Szemző István, Deutsch József, Singer Ármán, Lányi Ernő, Grosz Pál, Tuschák

Imre, Radó István, Erdős József, Deutsch József, Fischl Ernő, Sámson Lajos, László Szepl, Rajner László, Felek József, Imreh Béla, Markbreit Imre, Hidegkövy István, Kiss Aladár, Július Lipót, Herzog Árpád, Havas Ernő, Deutsch József, ifj. Issekutz Aurél, Scholmasch Gyéza, Hirsch Ottó, Zimmer Ferenc, Kandel Imre, Radnay testvérek, Keceli Mészáros L., Váczy Imre, Várady Imre, Komádi Tarsoly Gergely, Kardos Ferenc, ifj. Kósa Kálmán, ifj. Pollák Lajos, Márkus János, Straub Sándor, Makk István, Pálits Emil, Józsa Gerő, Bánitz Győző, ifj. Maróthy László, Singer Aron.

A kitűzött könyvjutalmat (Baksay Sándor: Dáma) Erdős József gimn. tan., budapesti előfizetőknek (Baross-utca 4., II. 12.) nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Igric. Nem vált be. A régi históriás énekek ma már csak mint sikerült utánzatok jelenhetnek meg az irodalomban. Verselni elég folyékonyan tudna, de annak, amit versbe szed, nincs elég magva. A mostani verselő ügyességhez idővel szerzeni fog tartalmat is, akkor majd újra viszontlátjuk egymást. — Római út. Csatlakozzék ahhoz a kiránduló társasághoz. Igen okosan gondolkodik. Az afféle hányó-vető beszédekre ne adjon semmit. Irigység és nyegleség sugallhatja csak. A magyar diák tanuljon s örvendjen, akinek módjában áll egyet-mást látni e haza határain kívül. — X+y. Aristophanes vigjátékait fordította le, még pedig gyönyörűen. A fogadást tehát nem nyerte meg. Mielőtt az ember ilyesmire fogad, előbb legyen biztos tudomása róla. — Virítim. 1. Önék van igaza. 2. Mi arra nem vállalkozhatunk. 3. Ne alakítsanak egyesületet. Legjobb lesz, ha ketten-hárman minden alapszabály nélkül összeállnak és közös erővel dolgoznak. Ennek az egyesülésnek nagyobb hasznát látják, mint annak a másiknak. — Tornász. Az idei országos tornaversenyekről még nem tudunk semmit. A tavasz folyamán ki fogják hirdetni az iskolákban. — Virág. Igaza volt annak, aki figyelmeztetett rá; a virág szép és kedves portéka, de a diák ne tegye a gomblyukába, mikor iskolába megy. — Két diák levelezése — megkaphatja lapunk kiadói hivatalában azon az áron, melyet írt. — Hazafi. Erős munkaszeretet, kötelességérzet, ragaszkodás a nemzeti eszményekhez: csak ez, semmi egyéb. — Oda. Nem oda Buda, ilyen ódát nem szabad ám fényes nappal írni s mással olvastatni! Nekünk fölöttébb szomorú percer szerzett vele. — H. L. Lesz az is, csak türelem. — V. V. (Budapest). A diák-összetartás szép és kívánatos dolog, de csak bizonyos határok között, ezt nem szabad a szemetek elől téveszteni. — B. Z. (Szeged). 1. Cikkét elolvastuk s szívesen elismerjük, hogy Meringer kis könyvét alaposan áttanulmányozta s valóban a dolog mélyére hatolt. De dolgozatát nem közölhetjük, mivel első része annyira ismert, hogy azt minden jobb diáknak tudnia kell; a második rész, melyben az új-testamentum egy szakaszát 12 nyelvben mutatja be, valóban érdekes; talán egyszer sorát kerítjük. A szöveggyűjtemény csak nyelvtudósokat érdekelnek; a hangmegfelelésre vonatkozólag csak igen nagy általánosságokban mozog, pedig ez a nyelvokosság legfőbb bizonyítéka. Végül pedig még csak azt jegyezzük meg, ha e tárgyval tovább is foglalkozik, úgy a középfelméretet se mellőzze, mivel ott igen sok érdekes hangtani sajátosságot láthat. E hibák ne riasszák önt vissza, hanem tanulmányaiában, hisz minden kezdet nehéz. 2. Petz Gedeon: Az indogermán hangtan. Megjelent a Franklin-Társulatnál. — H. A. Már megizentük egy ízben, hogy nekünk nincs olyan árjegyzékünk; írjon a Kiss Ernő és társa cégnek (Budapest, VII., Erzsébet-körút 17.), nem lapunktól, hanem lapunkra hivatkozva. Talán a hirdetés ez utóbbi része tévesztette meg önt. — M. I. (Kolozsvár). Lehet tudósító. — B. Gy. (Székesfejervár). Veszprémben jelent meg olyan lap. Ha jól tudjuk, «Képes levelezőlap-Újság» volt a címe.

OLVASÓINKNAK.

A *Tanulók Lapja* XI-ik évfolyamának első félévi kötete befejezéséhez közeledik s a következő számmal befejeződik. Ebből az alkalomból fordulunk újra olvasóinkhoz.

A második félév, mely teljes, összefüggő kötet lesz, az április havi első számmal indul meg. Mindent elkövetünk, hogy olvasóink ebben a kötetben is minél több, minél élvezetesebb olvasmányt találjanak.

Az új félévi folyamat *Ebers György*-nek, a világ-hírű regényírónak egyik legszebb regényével, az

Uardá-val

kezdjük meg. A híres író ennek a regényének a tárgyát Egyiptom őstörténetéből merítette. Ramzesz korának tanulságos képét eleveníti fel, Egyiptom ősvallását, szokásait, az állami és a magánéletet festi meg egy erősen megható s minden ízében érdekes cselekvényekben gazdag és mozgalmas regény keretében. Nagyszabású, vonzó jellemek egész sora jelenik meg előttünk; izléses, kifejező és jellemzetes képek fogják díszíteni. Már előre is felhívjuk olvasóink figyelmét erre a regényre, melyet lapunk szerkesztője, *Gaal Mózes* dolgozott át a *Tanulók Lapja* számára.

Evel a hosszabb közleménnyel párhuzamosan kisebb történeteket, diák-históriákat közlünk, lehetőleg minden számban.

Ismeretterjesztő közleményeink között kiváló érdekességűek lesznek *Blackie*-nek a hírneves edinburgi egyetemi tanárnak cikkei az önképzésről, melyeket folytatónak közlünk és befejezünk, továbbá *Tonelli Sándor* nak cikksorozata a külföldi irodalmak legnagyobb alakjairól.

Ezeket kívül gondoskodtunk arról, hogy minden számban legyen ismeretterjesztő közlemény, hol az irodalomtörténet, hol a történelem, természettudományok köréből, mert meg vagyunk arról győződve, hogy ezzel nagy szolgálatot teszünk olvasóinknak; figyelmüket olyan olvasmányok felé tereljük, amelyek hasznosan szórakoztatnak, nem a képzelő tehetséget izgatják, hanem az elmét ismeretekkel gyarapítják. Különös gondot fordítunk arra, hogy ismeretterjesztő közleményeink vonzóan legyenek megírva, s ne száraz adathalmazokat nyújtsanak.

Közleményeket is közlünk minden számban, melyeket különös gonddal válogatunk meg, hogy a szív nemesebb érzelmeinek ápolásához hathatósan hozzá járuljanak.

Rovataink maradnak a régié. A vegyes rovat változatossá tételére törekszünk, s bizvást számítunk arra, hogy olvasóink ebből a rovatból számos hasznos tudnivalót böngészhetnek ki. Rejtvényeink célja sem az, hogy csupán szórakoztassák olvasóinkat, hanem az elmenek nemessé sportjává tesszük, s így ezek is elősegítik minket abbéli célunk elérésében, hogy a *Tanulók Lapja* nemes oktatója legyen a magyar ifjúságnak. A rejtvények megfejtői közt hétről-hétre értékes könyvjutalmakat sorsolunk ki.

Az időszerű eseményekkel szemben maradunk a mi régi elvünk mellett: nem hajhászunk az újdonságot, de nem is hagyunk figyelmen kívül semmi fontos eseményt, amely az irodalomra, művészetre, a magyar történelemre és közéletre vonatkozik.

A szerkesztői telefon-ban hétről-hétre készségesen megfelelünk a hozzánk intézett kérdésekre; útbaigazítást, tanácsot adunk, az esetleg beküldött dolgozatokra vonatkozólag megmondjuk őszinte, igazságos bírálatunkat.

Ezekben kívántuk vázlatos képét adni a jövő félévfolyamnak. Hangzatos ígéretekre nem vesztegetünk szót. Azt óhajtanók, ha olvasóink a *Tanulók Lapja*-t magáért a lapért kedvelnék meg, s avval a szeretettel fogadnák, aminő szeretettel mi adjuk a magyar ifjúság kezébe.

Az a lelkes olvasóközönség, mely eddig, annyi éven át, meg tudott minket érteni, megért ezután is; új előfizetőink, akik a régi gárdához csatlakoznak, az első naptól kezdve érezni fogják, hogy szívben-lélekben már régóta hozzánk tartoztak.

A *Tanulók Lapja* XI. évfolyamának második felére íme előfizetést nyitunk:

Félévre 4 kor. 80 fillér
Negyedévre 2 " 40 "

Azoknak akik 10 előfizetést gyűjtenek, egy évig a *Tanulók Lapja*-t ingyen küldjük; azoknak, akik ennél kevesebbet gyűjtenek, a kiadóhivatal értékes könyvjutalmat ad.

Az előfizetés legcélszerűbben postautalványon esz-közölhető lapunk kiadóhivatalának a címén: *Tanulók Lapja* Kiadóhivatala, Budapest, IV. Egyetem-u. 4. Franklin-Társulat.

A *Tanulók Lapja* szerkesztősége.

100 ritka levélbélyeg (Argentína, Bolívia, Brazília, Chile, Kanada, China, Cuba, Costarica, Kréta, Mexico, Jöreményfok, Japán, Keletindia, Kolumbia, Ceylon, Jamaica (vizesés), Natal, Nyassa, Egyiptom, Tunis, Korea, Guyana, Pern, Venezuela, Tasmania, Újdelváles, Újzéland, Déli-Ausztrália, Hongkong, Queensland, Victoria stb. stb.) csak 2 korona. 10318

SZÉKI JENŐ,
Budapest, VI., Podmaniczky utca 21.

Magyar
bélyegraktár

Ajánlja
a következő
gyönyörű és
főltötte olesó
bélyegeket:

Budapesten,
VI., Bajnok-utca 3.

- 4 drb Madagaskar, 1904, remek szép tájkép, állatokkal, stb. gyönyörű nagy bélyegek, a 4 drb ára csak 40 fill.
- 4 " Costarica, 1892-ből, gyönyörű tájképek 20 fillér.
- 4 " " 1901-ből, " " 25 fillér.
- 7 " " 1889-ből, az elnök képe, teljes sor, 50 fill.
- 15 " " 1892-ből, 1901-ből, 1889-ből, csak 85 fill.
- 6 " China, 1898-ből, 1/2, 1, 2, 4, 5, 10 centes 40 fillér.
- 15 " Spanyol Cuba, ritka régi bélyegek, mind különféle 50 fillér.
- 15 " Spanyol Portorico, ritka régi bélyegek, mind különféle 50 fillér.
- 15 " Spanyol Philippini, ritka régi bélyegek, mind különféle 50 fillér.
- 45 " Spanyol gyarmat (Cuba, Portorico, Philippini) 1 korona 30 fillér.
- 2 " Francia Kongó, 4, 5, c. nagy oroszlanos bélyeg 25 fill.
- 4 " Perak, a ritka tigrisfejjel, gyönyörű szines bélyegek 35 fillér.
- 6 " Portugál gyarmat, mind különböző 25 fill.
- 6 " Francia gyarmat, mind különböző 25 fill.
- 6 " Quatemala, gyönyörű szines bélyegek a papagályllyal 25 fill.
- 6 " Uruguay, régi és ritka, új és szép bélyegek 30 fill.
- 4 " Persia, fejes és oroszlanos, ritka példányok 30 fill.
- 3 " Siam, a király fejével, ritka bélyegek, mind más 40 fill.
- 2 " Korea, új hosszú bélyegek 1 és 2 Reis 25 fill.

Portó külön 10 fillér minden rendelésnél!

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre... 4 kor. 80 fill.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre ... 9 kor. 60 fill.	és könyvnyomda.	Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.		

BURKUS.

Regény az ifjúság számára. Irta Gaal Mózes. 25

Mikor pedig a szomszéd állomásról behajtatunk, az emberek megálltak az úton s köszöntek. A tiszteletreméltó két öreg arca mosolygott.

A feleségem a kapu előtt várt minket.

Cseleyné megölelte, megcsókolta, mintha már régen, nagyon régen ismerte volna; hasonlót cselekedett Cseley úr.

Ó nem, nemesak a vérség szokta az emberek szívét összekapcsolni, hanem a szeretet is, melylyel Isten megajándékozta a világot, hogy ne legyen üres és pusztá.

És milyen jól érezték magukat a mi egyszerű hajlékunkban ők, akik nagy úri kényelemhez voltak hozzászokva az Andrassy-úti fényes palotában! A nap besütött a szobába, a sugárkák rezegtek az ablaküvegen, a fehér falak még fehérebbeknek látszottak s az én édes hitvestársam simogatta a Cseleyné kezét, aki mosolyogva nézett reá:

— Ez a ti boldog kis fészketek!

Aztán előkerült a kis «idegen», a kis pogány, aki nagy szemekkel nézett tétova s mihelyt a keresztapja megcsipegette az arcoeskáját, elkezdett mosolyogni.

Mindenki érezte, hogy nagy örömpunk van.

A keresztelőre pedig nem csaptunk semmiféle dárídót. Eljöttek Etusék, akik szörnyen kíváncsiak voltak a keresztkomákra, eljött a pap, aki igen szép tósztot mondott a kis újszülöttre és a keresztszülőkre.

Hiszen ha én úgy tudtam volna beszélni, mint a pap, ugyancsak lett volna mit mondanom. Így meg kellett elégednem azzal, hogy a

szívem örvendezett s hogy a szemembe gyűlő könnyeket le-letörülgessem.

A keresztelő után másnap meg kellett mindent apróra mutogatnom Cseley úrnak, — azaz hogy immár az én kedves jó komámnak, aki megparancsolta nekem, hogy tegezzem.

Hát ez a mutogatás nem volt olyasmi, mint amikor egy nagy uradalom örököse sorjába veszi tömördek vagyonát s mutogatván, büszke önéret tölti el a kebelét. Kicsiny jószág volt az, de régi ismerősöm minden szöglet még abból az időből, mikor kopasz föld volt. Ha azok a fák, gyepszönyegek, szőlőtők beszélni tudtak volna! De nem, erre nem is volt szükség. Az én komám megértette így is. Az ő lelkében is fölelevenedtek a régi emlékek, mikoron ő is kezdetén állott a maga életének. Mert csak az tudja a munkát megérteni, megbecsülni, aki valaha szintén erősen dolgozott. Az istálló, a pince, a szőlő, a gazdasági udvar, minden érdekelte őt, sőt itt-ott hasznos tanácsokat is adott.

— No fiam, — mondá, mikor ebédre haza kerültünk, — mindent láttam s mindenben örömem telt. Szinte megfialodtam magam is. Ha még egyszer kellene az életet kezdenem, talán magam is erre az útra térnék. A föld közelebb hozza embert az Istenhez. Nem engedí egy perere is, hogy elbizakodjék, mint a busás haszonnal járó nagy üzletek és vállalatok.

A komámasszonyt is érdekelte az Etelka kis gazdasága. A majorság-udvar, a kamara, a befőttek, a konyha. Mig Etelka az ebédet főzte, ő is künn volt vele a nyári konyhában.

Igen, ilyen emberek voltak ők! Miérthogy olyan ritka az ilyen ember?

*